

BOLALARDA KARES KASALLIGIGA CHALINGANDA DAVOLASH BOSQICHLARI

Muhammadiyeva Kamola Furqat qizi

EMU universiteti 1 kurs

stomatologiya fakulteti talabasi

komosh2023@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada bolalar stomatologiyasida eng ko‘p uchraydigan patologiya - karies kasalligini davolashning tizimli bosqichlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda sut va doimiy tishlar kariesini davolashning o‘ziga xos jihatlari, psixologik tayyorgarlikdan tortib, zamonaviy plomba ashyolarini qo‘llashgacha bo‘lgan jarayonlar yoritilgan. Shuningdek, maqolada invaziv va noinvaziv davolash usullarining samaradorligi, bolalarda og‘riqsizlantirish muammolari va remineralizatsiyalovchi terapiyaning o‘rni ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: bolalar stomatologiyasi, karies, sut tishlari, preparatsiyalash, plomba, remineralizatsiya, kumushlash, ART-metodika, psixologik adaptatsiya.

Kirish

Bolalar stomatologiyasida kariesni davolash nafaqat texnik mahoratni, balki shifokordan yuksak pedagogik va psixologik yondashuvni talab etadi. Bolalik davridagi karies o‘zining jadal rivojlanishi va asoratlarga moyilligi bilan kattalarnikidan farq qiladi. Sut tishlari emalining g‘ovakligi va pulpa kamerasining kengligi kariesning tezda chuqurlashishiga va pulpitinga aylanishiga sabab bo‘ladi. Shu sababli, kariesni erta bosqichda aniqlash va bosqichma-bosqich to‘g‘ri davolash doimiy tishlarning sog‘lom shakllanishi uchun hayotiy zaruriyatdir.

Zamonaviy bolalar stomatologiyasi "qo‘rqusiz va og‘riqsiz" tamoyiliga asoslangan bo‘lib, davolash jarayonida bolaning ruhiyatini jarohatlamaslik asosiy vazifa hisoblanadi. Bugungi kunda an‘anaviy bormashinalar bilan bir qatorda, kimyoviy-mexanik va lazerli davolash usullari keng joriy etilmoqda. Mazkur maqolada bolalarda kariesni davolashning klinik algoritmi va har bir bosqichning o‘ziga xos texnologik xususiyatlari batafsil ko‘rib chiqiladi.

Asosiy qism

Bolalarda kariesni davolash jarayoni bir necha ketma-ket bosqichlardan tashkil topadi, ularning birinchisi va eng muhimi - psixologik adaptatsiyadir. Shifokor bolaning ishonchini qozonishi uchun "Ayt-Ko‘rsat-Bajar" usulidan foydalanadi. Agar bola juda kichik yoki haddan tashqari qo‘rquvda bo‘lsa, zamonaviy sedatsiya (shirin uyqu) yoki mahalliy og‘riqsizlantirishning innovatsion (kompyuterli) usullari

qo'llaniladi. Shundan so'ng, og'iz bo'shlig'i gigiyenasi o'tkazilib, davolanadigan tish ustidagi yumshoq va qattiq karashlar maxsus cho'tkalar yordamida tozalanadi.

Ikkinchi bosqich - karioz bo'shliqni tayyorlash (preparatsiyalash). Bolalarda asosan "minimal invazivlik" tamoyili qo'llaniladi. Bunda faqatgina nekrozga uchragan, yumshagan to'qimalar olib tashlanadi. Hozirgi kunda keng tarqalgan ART-metodika (Atraumatic Restorative Treatment) bormashinasiz davolash imkonini beradi, bunda karies o'chog'i qo'lda ishlatiladigan ekskavatorlar bilan tozalanadi. Agar karies dog' bosqichida bo'lsa, invaziv aralashuv o'rniga remineralizatsiyalovchi terapiya (kalsiy va fluor preparatlarini surtish) yoki tishlarni kumushlash (bugungi kunda zamonaviyroq bo'lgan kumush fluoridli diamini qo'llash) bosqichi amalga oshiriladi.

Uchinchi bosqich - plombalash va tish shaklini tiklash. Bolalar tishlari uchun plomba ashyosini tanlashda materialning tish to'qimasiga yaqinligi va fluor ajratish xususiyatiga e'tibor beriladi. Shishaionomer sementlar va kompomerlar (rangli plombalar) bolalar uchun eng maqbul tanlovdir. Rangli plombalar bolada davolashga bo'lgan qiziqishni uyg'otadi va jarayonda ishtirok etish hissini beradi. Material joylashtirilgach, u maxsus lampa yordamida qotiriladi. Yakuniy bosqichda plomba balandligi tekshiriladi, jilolanadi va tish yuzasiga himoyalovchi fluor-lak surtiladi. Shuningdek, karies qaytalanmasligi uchun yon tishlarning fissuralari germetizatsiya qilinadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, bolalarda kariesni davolash - bu tibbiy muolaja va tarbiyaviy jarayonning uyg'unligidir. Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, davolashning muvaffaqiyati nafaqat qo'llanilgan asbob va materiallarga, balki bosqichlarning aniq ketma-ketligiga va bolaning shifokor bilan o'rnatgan psixologik aloqasiga bog'liq. To'g'ri bajarilgan preparatsiyalash va sifatli plomba ashyosi sut tishini fiziologik almashinuv davrigacha saqlab qolish imkonini beradi.

Kelajakda bolalar stomatologiyasida raqamli texnologiyalar va og'riqsiz lazerli davolash usullarini yanada kengaytirish sohaning ustuvor yo'nalishi bo'lib qoladi. Shifokorlar ota-onalarga davolashdan keyingi parvarish va profilaktikaning ahamiyatini tushuntirishlari shart. Yakuniy xulosa sifatida shuni ta'kidlash joizki, kariesni o'z vaqtida va bosqichma-bosqich davolash bolaning nafaqat tish salomatligini, balki uning umumiy rivojlanishi va kelajakdagi go'zal tabassumini ta'minlovchi kafolatdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Сайфуллина Х.М. Кариес зубов у детей. Учебное пособия. – М.: МЕДпресс-информ, 2021. -112с.
2. Duggal M.S., Cameron A.C. Paediatric Dentistry at a Glance. – Wiley-Blackwell, 2022. -136p.
3. Ahmedova D.R. Bolalar terapevtik stomatologiyasi: darslik. – Toshkent: 2020.

4. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi – Bolalar stomatologik yordami standartlari.
5. American Academy of Pediatric Dentistry (AAPD) – www.aapd.org
6. ScienceDirect - Pediatric Dental Treatment section – www.sciencedirect.com
7. Milliy qonunchilik ma’lumotlari portali – www.lex.uz

